

BOLOGNA SÜRECİ

Dr. Öğr. Üyesi Nurşen YILDIRIM

**MALATYA
TURGUT ÖZAL
ÜNİVERSİTESİ**

Eđitimin İçeriđi

- Bologna Sureci
- Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler erevesi
- đrenme ıktısı Yazma

Bologna Süreci Nedir?

- Bologna Süreci, Avrupa Yükseköğretim Alanı yaratmayı hedefleyen bir reform sürecidir. Pek çok uluslararası kuruluşun iş birliği ile 47 üye ülke tarafından oluşturulan ve sürdürülen bir süreçtir.

Bologna Süreci kapsamında yayımlanan bildirilerin yasal bir bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Süreç tamamen her ülkenin özgür iradeleri ile katıldıkları bir oluşumdur ve ülkeler Bologna Süreci'nin öngördüğü hedefleri kabul edip etmeme hakkına sahiptirler.

- Avrupa Yükseköğretim Alanında asıl hedeflenen, çeşitlilik ile birlik arasında bir denge kurulmasıdır. Amaç, yükseköğretim sistemlerinin kendilerine özgü farklılıkları korunarak birbirleriyle karşılaştırılabilir olması ve uyumlu hale getirilmesinden ibarettir. Bu şekilde, bir ülkeden yada yükseköğretim sisteminden bir diğerine geçişin kolaylaşması ve böylece hareketliliğin ve istihdamının artırılması planlanmaktadır.

Bologna Sürecinin oluşturmayı hedeflediği Avrupa Yükseköğretim Alanı içerisinde yer alan ülke vatandaşları, yükseköğrenim görmek ya da çalışmak amaçları ile Avrupa'da kolayca dolaşabileceklerdir.

Bologna Süreci Nasıl Başladı?

- Bologna Süreci'nin temelleri 1998 yılında Fransa, İtalya, Almanya ve İngiltere Eğitim Bakanlarının Sorbonne'da gerçekleştirdikleri toplantı ile atılmıştır. Avrupa'da ortak bir yükseköğretim alanı yaratma fikri ilk kez bu bildiri ile ortaya çıkmıştır. Ancak, Bologna Süreci resmi olarak 1999 yılında Bologna Bildirisi'nin 29 Avrupa ülkesinin yükseköğretimden sorumlu Bakanları tarafından imzalanması ile başlamıştır.

Bologna Sürecinin Hedefleri

Genel manasıyla Avrupa Yükseköğretim Alanı oluşturmayı hedefleyen Bologna Sürecinin 10 eylem başlığından söz edilebilir:

1. Kolay anlaşılır ve birbirleriyle karşılaştırılabilir yükseköğretim diploma dereceleri oluşturmak (bu amaç doğrultusunda Diploma Eki uygulamasının geliştirilmesi)

2. Yükseköğretimde lisans ve yüksek lisans olmak üzere iki aşamalı derece sistemine geçmek

3. Avrupa Kredi Transfer Sistemini (*European Credit Transfer System, ECTS*) uygulamak

4. Öğrencilerin ve öğretim üyelerinin hareketliliğini sağlamak ve yaygınlaştırmak

5. Yükseköğretimde kalite güvence sistemleri ağını oluşturmak ve yaygınlaştırmak

6. Yükseköğretimde Avrupa boyutunu geliştirmek

7. Yaşam boyu öğrenimi teşvik etmek
8. Öğrencilerin ve yükseköğretim kurumlarının sürece aktif katılımını sağlamak
9. Avrupa Yükseköğretim Alanı'nı cazip hale getirmek ve Avrupa dışındaki ülkelerle iş birliğini güçlendirmek
10. Avrupa Araştırma Alanı (*European Research Area, ERA*) ile Avrupa Yükseköğretim Alanı (*European Higher Education Area, EHEA*) arasında bir sinerji kurmak ve doktora çalışmaları geliştirmek

- Üyeler için asıl odaklanması gereken nokta 10 Eylem Başlığı iken, Bologna Sürecinin temel ilkelerinin dikkate alınması da eşdeğerde önem taşımaktadır. Avrupa Yükseköğretim Alanı oluşturulması hedefi, her ülkenin kendi yükseköğretim sistemi felsefesi ile işbirliği içerisinde gerçekleştirilebilir. Tümü Bologna Bildirisi ve/veya Prag ve Berlin Bildirileri'ne uzanan bu prensipler detaylı olarak düzenlenmiştir.

Yükseköğretim için kamusal sorumluluk

Bologna Sürecinin sosyal boyutu

Öğrencilerin ve personelin uluslararası hareketliliği

Özerk üniversiteler

Yükseköğretim yönetimine öğrencilerin katılımı

Bologna Süreci Nasıl İşliyor?

- Bologna Süreci, temel olarak uluslararası, ulusal ve kurumsal olmak üzere üç düzeyde yürütülmektedir.
- Uluslararası düzeyde, sürecin gelişimi ve koordinasyonundan sorumlu olan oluşum Bologna Süreci İzleme Grubu (*Bologna Follow-Up Group, BFUG*)'dur. Bu grup, Bologna Süreci'nin öngördüğü hedeflerin gerçekleştirilmesi için alınacak önlemleri karara bağlamak ve süreç gelişimini takip amacıyla 2001 Prag Avrupa Bakanlar Toplantısında kurulmuştur ve Bologna Süreci'ne dahil olan ülkelerin temsilcilerinden oluşmaktadır.

- Ulusal düzeyde Bologna Süreci, ülkelerin Yükseköğretimden sorumlu bakanlıkları, ulusal rektörler konferansları/komiteleri, ulusal üniversite birlikleri, ulusal öğrenci birlikleri ile kalite güvencesi kuruluşları, işverenler vb. kuruluşlar tarafından yürütülür.

- Kurumsal düzeyde, Bologna Süreci, yükseköğretim kurumları, fakülteleri, bölümleri ile öğrenci ve öğretim elemanları temsilcileri tarafından yürütülür.

Bologna Sürecine Üye Olan Ülkeler

- 19 Haziran 1999 Bologna Konferansında Bolonya Sürecine 29 ülke katılmıştır:
- Avusturya, Belçika, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Almanya, Yunanistan, Macaristan, İzlanda, İtalya, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Malta, Hollanda, Norveç, Polonya, Portekiz, Romanya, Slovak Cumhuriyeti, Slovenya, İspanya, İsveç, İsviçre, İngiltere ve İrlanda

19 Mayıs 2001 Prag Bakanlar Konferansında Bolonya Sürecine katılan ülke sayısı 33 olmuştur:

Hırvatistan, Kıbrıs, Lihtenştayn ve Türkiye

- 2003, 2005 ve 2010'da yapılan Balkan Konferanslarında farklı ülkelerin de dahil olmasıyla bugün Bologna Süreci, 47 ülkenin üye olduğu geniş bir alana yayılmıştır.

Bologna Süreci'ne Katılım İçin Gerekli Koşullar ve İşlemler

- Bologna Süreci'ne yeni üyelerin kabulüne ilişkin kriterler Berlin Bildirisi'nde şu şekilde düzenlenmiştir:
- Avrupa Kültür Anlaşması'na taraf olan ülkeler Avrupa Yükseköğretim Alanı üyeliği için ehil olacaktır ki bu aynı zamanda kendi yükseköğretim sistemlerinde Bologna Süreci hedeflerini sürdürmek ve uygulamak konusunda istekli oldukları anlamına gelmektedir.

- Öğrencilerin ve personelin uluslararası hareketliliği
  - Özerk üniversiteler
  - Yükseköğretim yönetimine öğrencilerin katılımı
  - Yükseköğretim için kamusal sorumluluk
  - Bologna Süreci'nin sosyal boyutu
-
- Başvuran ülkelerden başvurularında yukarıda bahsi geçen prensiplere bağlılıklarını teyit etmeleri istenmektedir.

- Üniversitelerin bağımsızlığı ve özerkliği yükseköğretim ve araştırma sistemlerinin devamlı değişen ihtiyaçlara, toplumun taleplerine ve bilimsel bilginin ilerlemesine uyum sağlamasını güvence altına almaktadır.
- Öğrenciler yükseköğretim yönetiminin tam ortaklarıdır.
- Sosyal özelliklerinin geliştirilmesi hedefi, sosyal uyumun güçlendirilmesi, hem ulus hem Avrupa seviyesinde sosyal eşitsizliklerin azaltılması ile dengelenmelidir.

Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi

- Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesinin amacı, ülkemizin 2001 yılında dahil olduğu Bologna Süreci hedeflerine yönelik olarak, yükseköğretim sisteminde şeffaflık, tanınma ve hareketliliği artırma amaçlarıyla ulusal düzeyde gerçekleştirilen çalışmaları yükseköğretimin tüm iç ve dış paydaşlarıyla paylaşmaktır.

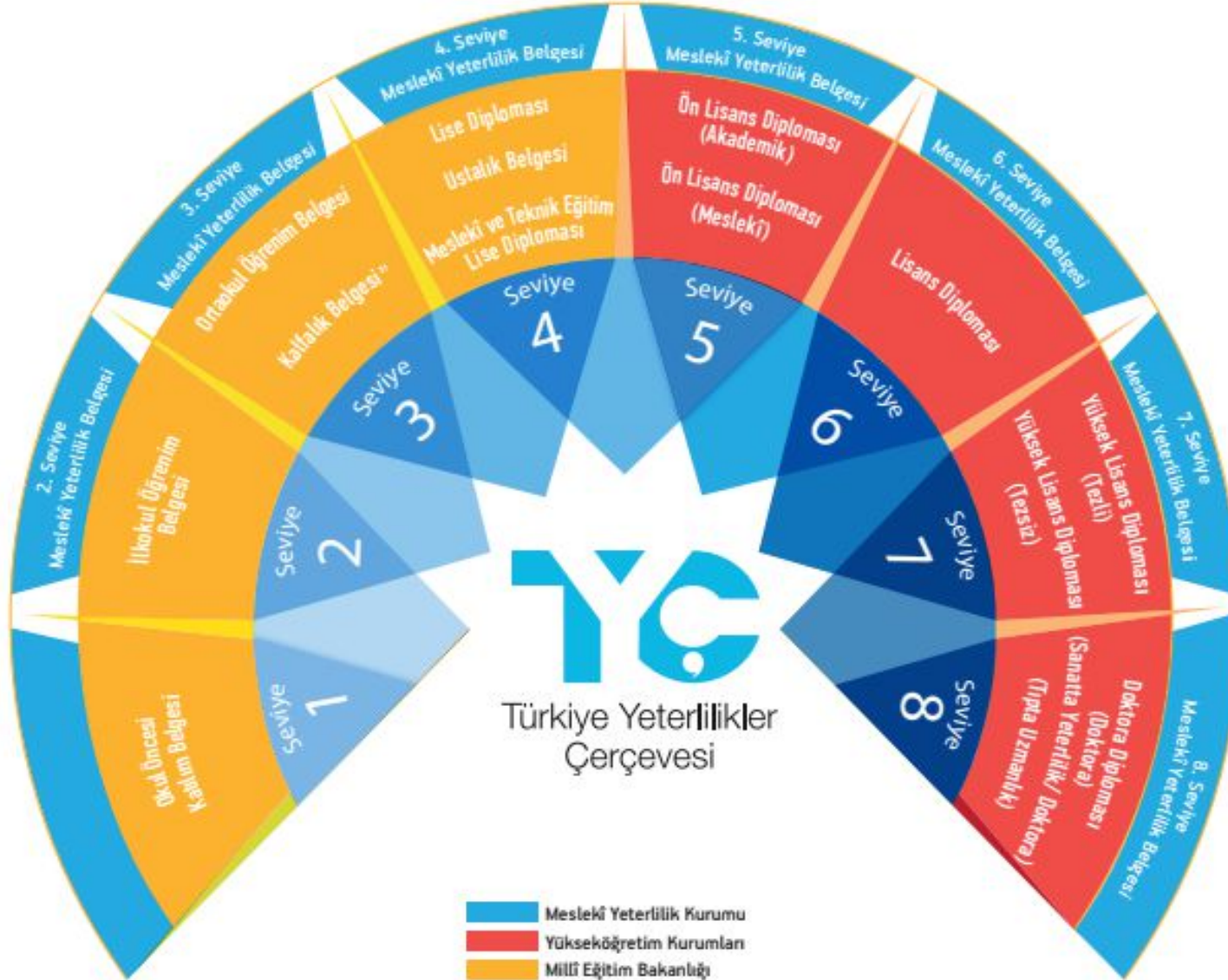
Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesinin Genel Yapısı

- Yükseköğretim alanında **yeterlilik** kavramı, herhangi bir yükseköğretim derecesini başarı ile tamamlayan bireyin neleri bilebileceği, neleri yapabileceği ve nelere yetkin olacağını ifade eder.

Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi Seviyeleri

Yeterlilikler Çerçevesinin Yükseköğretim İçin Önemi

- Düzeyler arasında öğrenme çıktılarına dayalı açık tanımlamalar sunar,
- Yeterliliklerin amaç ve çıktılarını açık hale getirir,
- Farklı yeterliliklerin bir bütün sistem içerisinde birbirleri ile ilişkilendirilebilmelerini sağlar,
- Bu sayede düzeyler arasında ilerlemeyi ve geçişi sağlar,
- Paydaşların katılımı ile kabul edilmiş, eğitime rehberlik eden ulusal çağdaş bir çerçeve sunar,
- Mevcut yeterliliklerin anlaşılması, düzenlenmesi ve geliştirilmesine olanak sağlar.

-
- Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi , ulusal düzeyde bir eğitim sistemindeki yeterlilikleri ve bunların birbirleriyle ilişkilerini açıklar. Diğer bir deyişle, ulusal ve uluslararası paydaşlarca tanınan ve ilişkilendirilebilen yeterliliklerin belirli bir düzen içerisinde yapılandırıldığı bir sistemdir. Bu sistem aracılığıyla, yükseköğretimde tüm yeterlilikler ve diğer öğrenme kazanımları açıklanabilir ve tutarlı bir şekilde birbiri ile ilişkilendirilebilir.
  - Yeterliliklerin kazanılma derecesi, her ders/modül esnasında ve sonunda uygun ve nesnel yöntemlerle "öğrenme çıktıları" olarak ölçülür.

Öğrenme Çıktısı Yazma

Öğrenme/Ders Çıktısı

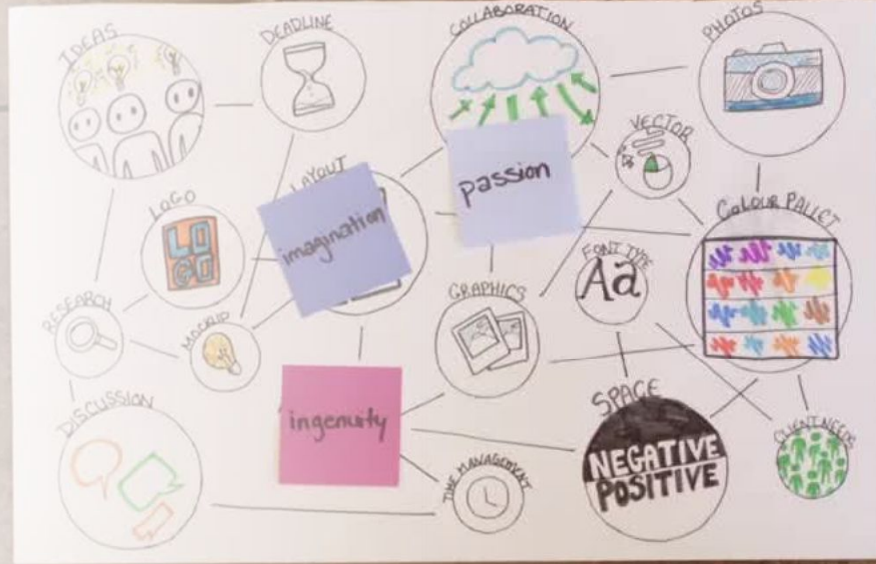
- Bir öğrencinin bir yükseköğretim kurumunda herhangi bir programda (ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora) alacağı her bir dersin sonucunda davranışlarında gözlemlenmesi beklenen bilgi, beceri ve yetkinlikleri tanımlayan göstergelerdir.

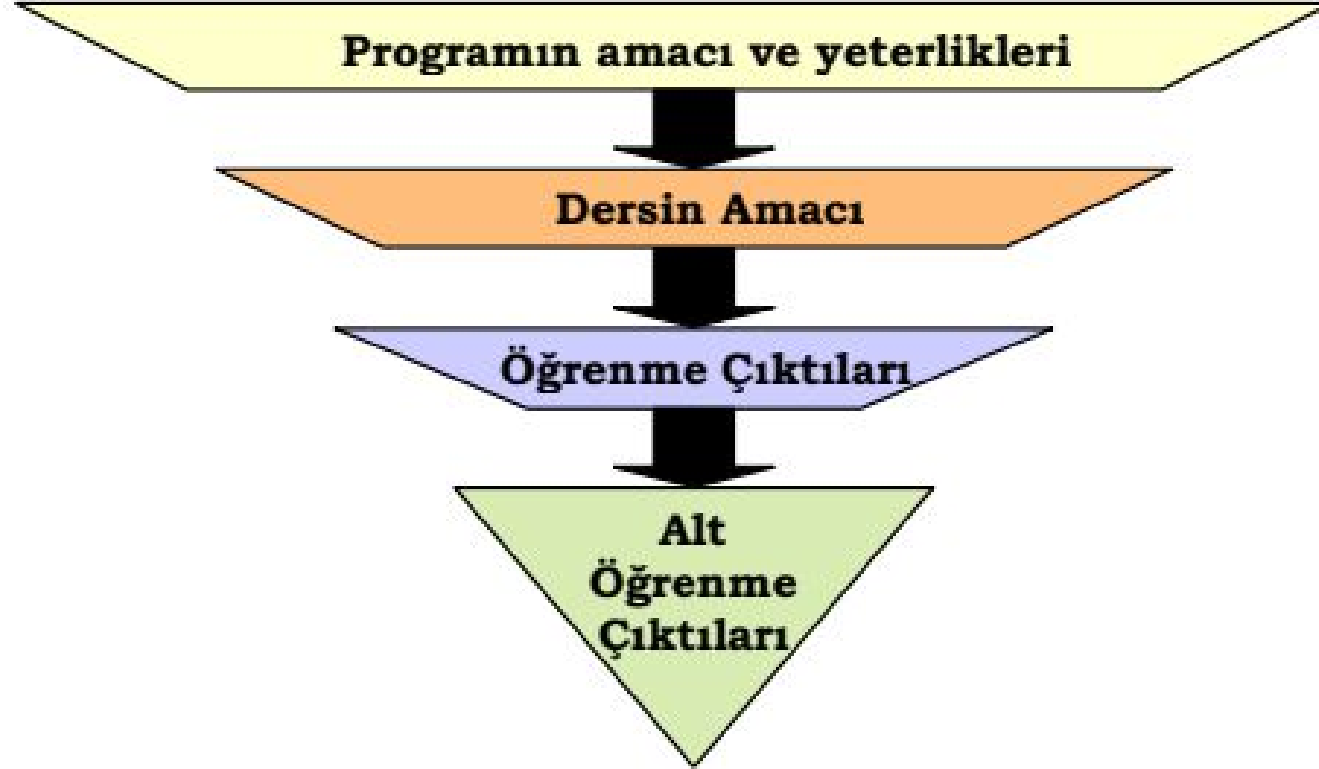

- Öğrenme çıktıları öğrenme deneyiminden sonra öğrencinin yeni davranışlarının neler olacağını ortaya koyar. Bu çıktılar, bir öğrenme sürecini tamamlayan öğrencinin neleri bileceği, anlayacağı ve/veya yapabileceğini açıklayan ifadelerdir. Öğrenme süreci, bir ders veya bir modül olabilir.
- Öğrenme çıktılarında bilgi, beceri veya tutumlar gözlenebilir ve ölçülebilir şekilde tanımlanır.

- Öğrenme çıktısı, spesifik olarak bir derse özel öğrenmeyi içerebileceği gibi, eğitim boyunca kazanılacak problem çözme, etkili ekip çalışması yapma gibi bir beceriyi de içerebilir.
- Öğrenme çıktıları alt çıktılar içerebilir.

- Ders veya modül öğrenme çıktıları programın amaç ve yeterlikleri ile uyumlu olmalıdır. Bu aşağıdaki şekilde şematize edilebilir.

Bu doğrultuda program ve ders çıktılarının belli kriter ve ilkelere göre ifade edilmesi gerekmektedir.

Program ve ders çıktılarının değerlendirilip düzenlenebilmesi için '**Ders ıktısı Kontrol ve Değerlendirme Listesi**' oluşturulmuştur.

PROGRAM ÇIKTISI KONTROL/DEĞERLENDİRME LİSTESİ

PROGRAM ÇIKTISI KONTROL LİSTESİ																
Program Çıktıları	PÇ 1	PÇ 2	PÇ 3	PÇ 4	PÇ 5	PÇ 6	PÇ 7	PÇ 8	PÇ 9	PÇ 10	PÇ 11	PÇ 12	PÇ 13	PÇ 14	PÇ 15	
Kontrol Kriterleri																
Çıktı Yazma İlkelerine Uygunluk																
TYYÇ İle Uygunluk																
Temel Alan Yeterlilikleri İle Uygunluk																

(+) Çıktılar kontrol kriterlerine uygundur.

(-) Çıktılar kontrol kriterlerine uygun değildir.

PROGRAM ÇIKTISI DEĞERLENDİRME LİSTESİ

Program Çıktıları	Çıktılarla İlgili Görüş/Öneriler
PÇ1	
PÇ2	
PÇ3	
PÇ4	
PÇ5	
PÇ6	
PÇ7	
PÇ8	
PÇ9	
PÇ10	
PÇ11	
PÇ12	
PÇ13	
PÇ14	
PÇ15	

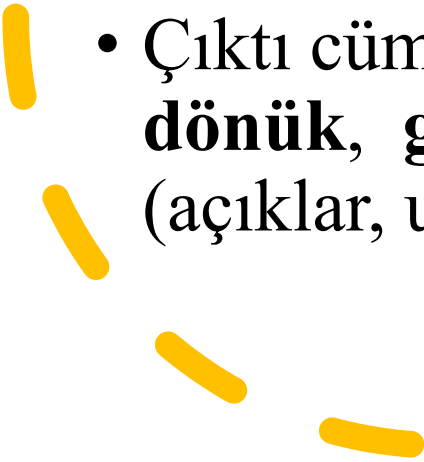
NOTLAR:

ÖĞRENME ÇIKTISI DEĞERLENDİRME FORMU ÖRNEĞİ

Bölüm: Elektronik ve Otomasyon Bölümü					MYO: Yeşilyurt Meslek Yüksekokulu	
Program: Biyomedikal Cihaz Teknolojisi						
Ders:	ÖÇ1	ÖÇ2	ÖÇ3	ÖÇ4	ÖÇ5	Notlar
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	+	+	+	+	+	
Bakım ve Sarf Malzeme	+	+	+	+	+	
Biyomedikal Cihaz Teknolojisine Giriş	+	+	+	+	+	
Doğru Akım Devre Analizi	+	+	+	+	+	
Fizik	+	+	+	+	+	
İngilizce I	+	+	+	+	+	
Mesleki Matematik	+	+	+	+	+	

Öğrenme Çıktısı Yazma İlkeleri

- Herhangi bir ders için ortalama **5 ile 8 adet** arasında çıktı yazılmalıdır.
- Çıktılar, iç ve dış paydaşlar tarafından **aynı şekilde** anlaşılmalıdır.
- Çıktı ifadeleri Türkçe **dil bilgisi** kurallarına (anlam, yazım ve noktalama) **uygun** şekilde yazılmalıdır.
- Çıktı ifadesi, öğreticinin süreç içinde yapacakları yerine öğrenenin **süreç sonunda yapacaklarını** ifade etmelidir. **Öğrenci merkezli** bir yaklaşımla hareket edilmelidir.

-
-
- Çıktı ifadelerinin **İngilizce karşılıkları** da hazırlanarak sisteme girilmelidir.
  - Çıktı ifadesi, **tek bir cümle** halinde belirtilmelidir. Bir çıktı ifadesinde birden fazla yargı olmamalıdır.
  - Çıktı cümlesinin sonunda yer alacak ifadeler, **öğrenci davranışlarına dönük, gözlemlenebilir, ölçülebilir, geniş zamanlı ve aktif fiiller** (açıklar, uygular, değerlendirir vb.) olacak şekilde tercih edilmelidir.

- Gözlemlenemeyen/ölçülemeyen, olasılıklı/ihtimalli ve -mek/mak ya da -me/ma ekleri ile biten ifadeler kullanılmamalıdır. Sadece dersin konuları yazılmamalıdır, öğrenci davranışına dönük kazanımları içeren net bir cümle kurulmalıdır.

- Çıktılar, **Bloom Taksonomisinde** yer alan bilişsel süreçlere göre oluşturulmalıdır. Buna göre öğrenmeler üç tip alanı kapsar:
- -**Bilişsel** (Zihinsel) öğrenmeler
- -**Duyuşsal** (Değerler ve Tutumlar) öğrenmeler
- -**Psikomotor** (Zihin ve kas koordinasyonu) öğrenmeler

Bilişsel öğrenme basamakları (basitten üst düzeye) ve örnekler:

- **Bilme-**> tanımlar, listeler vb.
- **Kavrama-**> açıklar, yorumlar vb.
- **Uygulama-**> uygular, kullanır vb.
- **Analiz-**> ölçer, sorgular vb.
- **Sentez-**> geliştirir, tasarlar vb.
- **Değerlendirme-**> değerlendirir, ön görüde bulunur vb.
- **Yaratma-**> planlar, oluşturur vb.

Öğrenme Çıktısı Yazamaya Yönelik Örnekler

- Dersin Adı: Türk Dili
- Konu: Türkçenin Dünya dilleri arasındaki yeri
- **Öğrenme çıktısı: Türkçenin Dünya dilleri arasındaki yerini kavrar.**
- Bu kazanım tek yargı bildiriyor, bir beceriyi öğrenciye dönük olarak ifade ediyor, geniş zamanla kurgulanmış, Bloom Taksonomisine göre «kavrama» basamağında bilişsel bir düzeyi karşılıyor.

Konu: Noktalama işaretleri

Öğrenme çıktısı: Noktalama işaretlerini işlevine uygun kullanır.

Bu kazanım tek yargı bildiriyor, bir beceriyi öğrenciye dönük olarak ifade ediyor, geniş zamanla kurgulanmış, Bloom Taksonomisine göre «uygulama» basamağında bilişsel bir düzeyi karşılıyor.

- Konu: Gıda teknolojisi alanındaki problemler
- **Öğrenme çıktısı: Gıda teknolojisi alanındaki problemleri belirler.**
- Konu: Algoritmik düşünme ve planlama yaklaşımı
- **Öğrenme çıktısı: Algoritmik düşünme ve planlama yaklaşımını uygulamalarında kullanır.**

TEŐEKKÜRLER

